

«Εγώ είμι ὁ λαλῶν σοι» (Ραφαήλ Χ. Μισιαούλης)

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Χριστός Ανέστη!

Πέμπτη Κυριακή από του Πάσχα και η Εκκλησία μας, μας παρουσιάζει το διάλογο του Κυρίου με μια γυναίκα Σαμαρείτιδα. Ένα διάλογο ουσιαστικό και διαχρονικό που ισχύει και θα ισχύει εις τους αιώνες των αιώνων, με πολλά μηνύματα προς τον κάθε ένα από μας.

Πηγαίνει ο Χριστός στην Σαμάρεια και συγκεκριμένα στην πόλη Συχάρ, στον τόπο που ο πατριάρχης Ιακώβ είχε φτιάξει ένα πηγάδι[1]. Ο Ιακώβ αγόρασε ένα κομμάτι γης από τους υιούς του Εμώρ κι έκτισε εκεί ένα θυσιαστήριο με το όνομα «Θεός του Ισραήλ»[3].

Αργότερα αυτή τη γη την δώρισε στον υιό του, τον Ιωσήφ. Πηγαίνοντας, λοιπόν, ο Ιησούς κοντοστάθηκε στο σημείο του πηγαδιού, κουρασμένος, ώρα του μεσημεριού «ην δε ωσεὶ ώρα ἕκτη»[4], περιμένοντας να περάσει κάποιος να του δώσει να νερό να πιει. Δεν μπορούσε ο Παντοδύναμος Κύριος να πιει μόνος του και χρειαζόταν κάποιο άλλο; Σε αυτό το σημείο μας δίνει το δίδαγμα ότι πρέπει να έχουμε υπομονή, να συνεργαζόμαστε με όλους τους ανθρώπους, να τους βοηθάμε και να μας βοηθούν « αλλήλων τα βάρη βαστάζετε»[5]. Να μάθουμε να περιμένουμε την κατάλληλη στιγμή για το κάθε τι στη ζωή μας και όχι όλα εδώ και τώρα.

Βρίσκει ο Κύριος την κατάλληλη στιγμή, γνωρίζοντας ότι σε εκείνη την πόλη, εκείνη την ώρα του μεσημεριού υπήρχε πνευματικό θήραμα, όπως λέει και ο Ιερός Χρυσόστομος, και πήγε να το συλλάβει. Ένα ερώτημα είναι γιατί ο Κύριος να απομακρύνει τους μαθητάς του αποστέλλοντάς τους να πάνε στην πόλη να αγοράσουν τρόφιμα; Ο Ιερός Χρυσόστομος μας απαντάει λέγοντάς μας ότι εάν τους έβλεπε η Σαμαρείτιδα όλους μαζεμένους εκεί τον Διδάσκαλο με τους μαθητές, το σίγουρο είναι το θήραμα θα έφευγε από εκεί και το ψάρι θα χανόταν[6].

Έρχεται, λοιπόν, μια γυναίκα Σαμαρείτιδα να βγάλει νερό και της λέει ο Κύριος «δός μοι πιείν»[7]. Ο Ευαγγελιστής Ιωάννης αναφέρει την καταγωγή της γυναίκας, της Σαμαρείτιδος, διά τον λόγο ότι οι Ιουδαίοι χαρακτήριζαν τους Σαμαρείτες ως ειδωλολάτρες. Αναρωτήθηκε η γυναίκα πως και ένας Ιουδαίος μίλησε σε μια

Σαμαρείτιδα, εφόσον οι Ιουδαίοι μισούσαν τους Σαμαρείτες. Στο σημείο αυτό, ο Κύριος δείχνει ποιος πραγματικά είναι. Αποκαλύπτει την μεσσιανικότητά του, λέγοντάς της ότι εάν γνώριζε ποιος της ζητάει νερό να πει θα ζητούσε αυτή να πει νερό από τον Κύριο, του οποίου το νερό όποιος το γευθεί δεν διψάει ποτέ πια στη ζωή του. Ο Μεσσίας διακήρυξε ότι είναι το «ύδωρ το ζων».

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί η αλληγορική ερμηνεία που μας παραδίδει ο Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής για τους πέντε άνδρες που είχε η Σαμαρείτιδα αλλά και για τον έκτο που δεν ήταν άνδρας της[8]. Η Σαμαρείτιδα σημαίνει τη φύση ή την ψυχή του καθενός, που χωρίς το προφητικό χάρισμα συμβίωσε με όλους τους νόμους που δόθηκαν στη φύση μας. Έλαβε η φύση ως άνδρα τον πρώτο νόμο το νόμο στον παράδεισο, τον δεύτερο νόμο το νόμο μετά τον παράδεισο, τον τρίτο νόμο κατά τον κατακλυσμό του Νώε, τέταρτο νόμο το νόμο της περιτομής επί του Αβραάμ και πέμπτο το νόμο της προσφοράς του Ισαάκ. Αυτούς τους νόμους τους έλαβε η φύση και τους απέρριψε εξαιτίας της ακαρπίας της στα έργα της αρετής.

Επιπλέον, ο Άγιος Μάξιμος κάνει αλληγορία του πηγαδιού λέγοντας ότι είναι η Γραφή, το νερό είναι η γνώση που περιέχει η Γραφή και το άντλημα είναι η μάθηση με το γράμμα του θείου λόγου, που δεν την είχε ο Κύριος, γιατί ήταν ο ίδιος ο Λόγος και δεν έδιναν σε όσους πίστευαν τη γνώση από μάθηση και μελέτη, αλλά δωρίζει στους αξίους την εκ μέρους της πνευματικής χάριτος αέναη σοφία που δεν έχει ποτέ τέλος[9].

Να αναφερθεί ότι ανάμεσα στους πολλούς θεούς που πίστευαν οι Σαμαρείτες, μέσα τους διατηρούσαν και κάποια πίστη στο Θεό του Ισραήλ. Και κρατούσαν την πίστη αυτή όχι επειδή γνώριζαν το Θεό αυτό, αλλ' από σεβασμό στον Ισραήλ που κάποτε είχε ζήσει ανάμεσά τους. Γι' αυτό κι η Σαμαρείτιδα μίλησε για τον «πατέρα μας Ιακώβ»[10]. Οι Σαμαρείτες σίγουρα θα είχαν ακούσει την προφητεία για το άστρο που θ' ανατείλει από τον Ιακώβ «ἀνατελεί ἄστρον ἐξ Ιακώβ»[11].

Ο Ποιμήν της Θεσσαλονίκης Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς σε ομιλία του την Κυριακή της Σαμαρείτιδος αναφέρει ότι από την στιγμή που ομολόγησε ο Ιησούς ότι Αυτός είναι ο Χριστός, αμέσως η Φωτεινή γίνεται εκλεκτή ευαγγελίστρια αφήνοντας τα πάντα και παρασύροντας όλους τους Σαμαρείτες στον Ιησού Χριστό. Έτσι, με τον υπόλοιπο φωτοειδή της βίο ως Αγία Φωτεινή, σφραγίζει με το μαρτύριο και την αγάπη της τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό[12].

Στην περίπτωση της Σαμαρείτιδος ο Ιησούς πρώτα την έφερε σε συναίσθηση της αμαρτωλότητός της, της αποκαλύπτει ότι γνωρίζει τα κρύφια της καρδιάς της, της φωτίζει τα σκοτεινά σημεία της ζωής της, κι έπειτα της δημιουργεί εσωτερική συνειδησιακή κρίση που την οδηγεί στη γνήσια εξομολόγηση[13]. Μετά

έρχεται η Μετάνοια, η οποία μεταμορφώνει τους ανθρώπους σε γνήσια και πιστά τέκνα του Θεού.

«Δός μοι πιείν» η χαρακτηριστική φράση του Κυρίου. Τα λόγια αυτά δεν τα είπε μόνο στην Σαμαρείτιδα. Απευθύνονται σε όλες τις γενεές των ανθρώπων έως της συντέλειας των αιώνων. Ο Σωτήρας μας Χριστός δεν έδωσε το ζων ύδωρ μόνο στους Σαμαρείτες και τους Ιουδαίους. Το έδωσε κι εξακολουθεί να το δίνει μέχρι σήμερα σε κάθε άνθρωπο που έχει επίγνωση της πνευματικής του δίψας στην έρημο αυτής της ζωής.

Ο Άγιος Νικόλαος ο Καβάσιλας γράφει ότι «ή τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν δίψα ἀπείρου δεῖται τινος ὕδατος»[14]. Η δίψα της ανθρώπινης ψυχής χρειάζεται νερό που να μην έχει ποτέ τέλος. Αυτό το άπειρο νερό είναι η θεία Χάρις «η πάντοτε τα ασθενή θεραπεύουσα και τα ελλείποντα αναπληρούσα»[15]. Μόνο ο Θεός μπορεί να λύσει το πρόβλημα της λειψανδρίας στον άνθρωπο, ο οποίος έχει κάθε τελειότητα σε άπειρο βαθμό και είναι η πηγή κάθε αγαθού.

Είναι αδύνατο να γνωρίσουμε αληθινά τον Κύριό μας παρά μόνο μέσω του Αγίου Πνεύματος. Αυτό μας το επιβεβαιώνει και ο Απόστολος Παύλος λέγοντας «κανείς δεν μπορεί να πει ότι ο Ιησούς είναι ο Κύριος, παρά μόνο με τον φωτισμό του Αγίου Πνεύματος»[16]. Έξω από τον Χριστιανισμό δεν υπάρχει καμία αρετή, δεν υπάρχει κανένα καλό που ν' αξίζει τον ουρανό. Το «καλό», λέει ο όσιος Μάρκος ο Ασκητής , «δεν είναι δυνατό να πράττεται ή να πιστεύεται, παρά μόνο με την ένωση με τον Ιησού Χριστό και με τον φωτισμό του Αγίου Πνεύματος»[17].

Ο Άγιος Ιγνάτιος Μπριαντσανίνωφ λέει ότι τα φυσικώς καλά μας έργα δεν αξίζουν για τον Θεό, γιατί απορρέουν από την πεσμένη μας φύση. Μέσα μας το καλό είναι ανάμικτο με το κακό και το ελάχιστο καλό μόλις που διακρίνεται ανάμεσα στο περίσσιο κακό. Έτσι, αποτιμώνται από τον Θεό και το Ευαγγέλιο η φυσική ανθρώπινη καλοσύνη και οι πράξεις που απορρέουν από αυτήν[18].

Ευλογημένοι είναι όσοι ακούνε τη φωνή Του και τον πλησιάζουν με πίστη. Ο Χριστός δε θα τους ρωτήσει ούτε ποια γλώσσα μιλάνε ούτε σε ποιο έθνος ανήκουν. Ούτε την ηλικία τους θέλει να μάθει ούτε αν είναι πλούσιοι ή φτωχοί. Θα δώσει σε όλους «ύδωρ ζων» για να τους ενισχύσει και να τους αναζωογονήσει, να τους ανανεώσει και να τους αναγεννήσει, να τους υιοθετήσει, να τους βγάλει από το πύρινο καμίνι αυτού του κόσμου και να τους οδηγήσει στη γη της επαγγελίας[19]. Μόνο ο αληθινός χριστιανός, ο χριστιανός που συνδυάζει δηλαδή την πίστη με τα έργα, μπορεί να είναι ο αληθινός λάτρης του Θεού.

Είθε να αξιωθούμε κι εμείς να γίνουμε πιστά τέκνα του Κυρίου μας , όπως την

σήμερα τιμώμενη Αγία και ισαπόστολο Φωτεινή, η οποία αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση για κάθε χριστιανό που ζει μέσα στον βούρκο της αμαρτίας και δεν μετανοεί.

Χριστός Ανέστη!

[1] (σημ. στον τίτλο) Ιωαν. 4,26

[2] Ιωαν. 4, 5

[3] Γεν. 33, 19-20

[4] Ιωαν. 4, 6

[5] Γαλ. 6,2

[6] Αγ. Ιωάν. Χρυσοστόμου, Ομιλία εις την Κυριακή της Σαμαρείτιδος - Μητρ. Τρίκκης και Σταγών Διονυσίου, Πατερικό Κυριακοδρόμιο, Δεύτερος Τόμος, σελ. 43-58

[7] Ιωαν. 4,8

[8] Ιωαν. 4, 16-18

[9] Αγίου Μαξίμου του Ομολογητού, Φιλοκαλία, Τόμος 14β, σελ 263

[10] Ιωαν. 4,13

[11] Αριθμοί 24, 17

[12] Αγ. Γρηγορίου Αρχ. Θεσσαλονίκης του Παλαμά, Ομιλία επί του Ευαγγελίου του Χριστού περί της Σαμαρείτιδος, Πατερικό Κυριακοδρόμιο σελ. 71

[13] Μητροπολίτου Φθιώτιδος Νικολάου, «Εἰς ἐπίγνωσιν Θεοῦ», Αποστολική Διακονία - Έκδοσις Β΄1999

[14] Αγ. Νικολάου Καβάσιλα, Περί της εν Χριστώ ζωής, Λόγος Β΄ 66, ΕΠΕ 22, 376

[15] Α΄ Ευχή εις την Χειροτονία Πρεσβυτέρου

[16] Α΄Κορ. 12,3

[17] Οσίου Μάρκου του Ασκητού, Περί νόμου πνευματικού κεφάλαια, Σ΄, β΄

[18] Αγ. Ιγνατίου Μπριαντσανίνωφ, επισκόπου Καυκάσου και Μαύρης Θάλασσας, «Ασκητικές Ομιλίες Α΄», Έκδοση Ιεράς Μονής Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής

[19] Απόσπασμα από το βιβλίο «ΟΜΙΛΙΕΣ Γ΄: ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΗΜΕΡΑ - Από την Κυριακή του Πάσχα ως την Πεντηκοστή» Αγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς, Μετάφραση - Επιμέλεια ΠΕΤΡΟΥ ΜΠΟΤΣΗ - 2011